

Petr

POKORNÝ

-TEXT- JOSEF PRAVEC
-FOTO- JOSEF HORÁZNÝ,
JINDŘICH PRACH,
ARCHIV PETRA
POKORNÉHO

O změnách klimatu nevíme skoro nic

Klima se otepluje a to je podle paleoekologa Petra Pokorného z Univerzity Karlovy nepochybnitelný fakt. I to, že jak v České republice, tak v celém světě horko a sucho přináší velké problémy. Jisté už ale není, zda na oteplování má hlavní podíl oxid uhličitý unikající do atmosféry při spalování fosilních paliv. Pokorný soudí, že větší význam mají astronomické vlivy, například parametry oběžné dráhy Země a mění se intenzita slunečního záření. A připomíná, že podnebí se výrazně měnilo už v dávné minulosti.

Letos bylo skutečně horké léto nejen tady – rekordy naměřili i za polárním kruhem. Jde o ukázkou, že globální oteplování je na postupu? Nebo se jedná o nějaký výkyv a přijde zase chladné období?

Je to možná oscilace, ale určitě také součást delšího, zhruba stoletého trendu, tedy globálního oteplování.

Jak jsou vůbec měření přesná – třeba teploty v Klementinu jsou asi ovlivněny existencí rozpáleného velkoměsta.

Přesně proto se Klementinum z řady globálních analýz vyřazuje. Používají se stanice mimo města a těch jsou tisíce. Díky nim vidíme, že se celá planeta skutečně otepluje. Ještě závažnější je postupující vysušování většiny světadílů.

Kolik takových horkých a suchých roků česká krajina vydrží? Už teď je nedostatek vody v půdě.

Odhaduji, že už po třech takových letech by hladina podzemní vody klesla natolik, že mělčí studně vyschnou. Začínáme to pozorovat už dnes. Asi by odumřela značná část smrků, protože koření povrchově a pro vodu si nesáhnou. Po deseti patnácti takových letech by nejspíš došlo ke katastrofě obrovského rozsahu.

Budeme tu mít středomořské podnebí, ale bez moře?

Ono k nám z východního Středomoří skutečně přichází. Právě tento region se otepluje největší rychlostí, a pokud je meteorologická situace nastavená tak, jako byla letos v létě, tak se k nám odtamtud valí proud horkého vzduchu. A vznikají velice silné bouřky.

Je možné se na horko a sucho nějak připravit?

Dá se dělat leccos, ve městech například vysazovat stromy, které fungují jako přirozená klimatizace. Musí ale mít co odpařovat, a tak budeme pořád narážet na nedostatek vody. V zemědělství je to složitější. Velký problém jsou zmíněné bouřky s přívalovými dešti. Voda pak rychle odteče a k tomu spláchne půdu včetně organické složky, která by jinak vodu zadržovala. Namísto tedy jsou různá protierozní opatření a aktivní zachycování srážkové vody.

Dělá se to?

Dělá se toho docela dost, existují různé rozumné dotační programy. Nicméně v zemích, kde se lidé se suchem potýkají dlouhodobě a kde je situace podstatně extrémnější, třeba v Izraeli, to dělají v daleko větší míře a sofistikovaněji. Voda, včetně dešťové, je tam považována za národní majetek a povinností je zachytit vše, co z oblohy spadne na vaši střechu.

V Izraeli je voda považována za národní bohatství

a povinností je zachytit vše, co z oblohy spadne na vaši střechu.

Takže by to znamenalo například i budování nových přehrad?

Chytřejší a účinnější je vodu zachycovat pomocí většího množství drobných opatření rozprostřených po krajině. Česká krajina bývala posetá kaskádami drobných rybníčků. Je třeba obnovit kdysi odvodněné mokřady a z vybetonovaných kanálů udělat opět skutečné potoky a říčky. Je zkrátka potřeba, aby voda mnohem pomaleji stékala ze „střechy Evropy“ do moře. V řádově menším měřítku jde i o naše vlastní střechy, jak si to uvědomili právě v Izraeli.

Jak se do této vize hodí průplav Dunaj–Odra–Labe? Podle některých studií by pomohl, podle jiných by situaci naopak zhoršil.

Myslím, že hlavní problém takového kanálu je ekonomický. Na otázku, zda by pomohl či nepomohl vodnímu →

režimu krajiny, se takto akademicky odpovídá dost špatně. Záleželo by na tom, jak by se to dílo provedlo a která z funkcí by dostala přednost. Na některých místech by to asi pomohlo lokálnímu vodnímu režimu. I přepouštění vody mezi povodími může být za jistých okolností výhodné. Dnes jsou srážky nárazové a hodně lokální, a tak se může zopakovat situace z července 1997, kdy v povodí Moravy a Odry spadla za pár dnů polovina ročního srážkového úhrnu, zatímco Čechy zůstaly suché.

A jak to bude s pitnou vodou? V Praze jí je zatím dost, ale na jižní Moravě už je vzácná.

Nebýt Želivky, tak by Praha měla s vodou ohromný problém. Velká města to u nás mají většinou dobře řešené. Horší to bývá v menších obcích. Tam jsou často závislí na místních zdrojích. Těžkosti mají už dnes a ty mohou narůstat, protože nic nenasvědčuje tomu, že by počasí v příštích letech mělo být zásadně odlišné od letošního.

Může mít z nárůstu teplot v Česku někdo radost? Mluví se o delším vegetačním období ve středních polohách a na horách.

Pěstitelé ovoce měli letos očividně radost. Třeba révy je nadbytek a letošní ročník vína určitě bude skvělý. Jinak je to spíš problém. Lesy se nedokážou rychle posouvat. I vysoko v Krkonoších a v Beskydech odumírají.

Oteplování a sucho postihlo celý svět. Jaká je teď situace v severní Africe a na Blízkém východě?

Když se přesuneme do oblastí, kde je počasí přirozeně extrémní, uvědomíme si, že u nás, bez ohledu na to, o čem jsme si povídali, žijeme v relativním ráji. Tam jde naopak do tuhého. Sám jsem zažil situaci v Súdánu, když docházel jediný v regionu dostupný zdroj vody. V povrchových nádržích, které zachycují přívalové srážky. Okamžitě rostlo napětí mezi usedlými zemědělci a pastevci. Ti u sebe stále nosí tradiční meč, a když je zle, neváhají po něm sáhnout.

Rovněž Nil má méně vody...

Srážek v etiopských horách ubývá a průtok Nilu se snižuje. Už před lety se z Asuánské přehrady odpařilo více vody, než tam přiteklo. Egypt je na této vodě závislý, ať už jde o zavlažování, nebo o výrobu elektřiny. Tehdy našťestí v Etiopii zapršelo. Teď hrozí, že se to zopakuje v ještě

„Bez ohledu na to, že také u nás přibývají horka a sucha, si v Česku žijeme v relativním ráji,“ soudí **Petr Pokorný**. Zato v severoafrickém Súdánu mají lidé ohromné problémy sehnat vodu jak na pití, tak pro svá stáda a pole.

Myslím, že úplně nejsprávnější je přiznat si, že o tak složitém jevu, jako je vývoj klimatického systému planety, nevíme skoro nic. A to je emocionálně hrozně náročné, zvláště pro vědce.

horší podobě. Když to bude trvat třeba jen dva roky, nastanou ohromné těžkosti. Už teď je to příčina napětí mezi Egyptem, Súdánem a Etiopií, která na Modrém Nilu buduje hodně kontroverzní přehradu.

Suchá je rovněž Sýrie...

Přední východ je přelidněný. V posledních dvaceti letech také katastrofálně přehřátý a suchý. Rok 2009 byl v tomto směru extrémní, což v Sýrii vyhnalo mnoho pastevců z venkova do měst. Vyhrotilo to už tak výbušnou situaci a málokdo pochybuje, že právě tohle spustilo občanskou válku.

Znamená oteplování další migraci?

Klimatický trend nenabízí jinou vyhlídku než další zhoršování. Navíc v této oblasti mají velký problém se zásobou podzemních vod. Pokud stále prohlubují studny, jde o krátkodobé řešení, protože voda se stejně rychle vyčerpá. V Egyptě, v Sýrii a na celém Arabském poloostrově. Izrael, Kuvajt nebo Saúdská Arábie mají zdroje, které

mohou použít na odsolování mořské vody, to ale není případ Sýrie a dalších chudých zemí.

Dá se v těchto zemích proti zhoršování klimatu něco dělat?

Když vám na Předním východě či v severní Africe vyschne studna, nic účinného s tím neuděláte. Nebo když jste pastevec a úplně vám vyschne polopoušť. Můžete se nanejvýš odstěhovat do uprchlických táborů kolem měst. Pak je z vás klimatický uprchlík.

Může takový uprchlý pastevec skončit v Evropě?

To závisí na okolnostech. My se na to díváme z naší perspektivy, ale když jsem byl v Súdánu, viděl jsem tam mnoho syrských uprchlíků. V jedné z nejhudších zemí světa. Zatím je trpí – ve městech potřebují pracovní sílu, navíc se spolu domluví a jsou to všichni muslimové. Súdánci se k nim chovají docela dobře, nedovedou ale pochopit, že právě Sýřané, které oni považují za „bělochy“, na první pohled podobné třeba Angličanům, spí na ulicích a žebrají. →

inzerce

EK011753

Snazší cesta k financování inovací díky InnovFin

Raiffeisenbank ve spolupráci s Evropským investičním fondem (EIF) nově nabízí zvýhodněné financování inovativních projektů pro malé a střední firmy. **V rámci programu InnovFin mohou podniky do 500 zaměstnanců v příštích dvou letech získat úvěr se zvýhodněnou úrokovou sazbou a nižšími požadavky na zajištění.** Klienti mohou čerpat úvěr jak v českých korunách, tak v eurech.

Inovace – hnací síla ekonomického rozvoje firem

Konkurovat pouze cenou je v současné době pro řadu podniků již prakticky nemožné, proto se bez investic neobejdou. Raiffeisenbank v rámci programu InnovFin pro rozvoj inovací do vývoje nebo implementace nových produktů, procesů a služeb nabízí firmám řešení, díky kterému budou moci plnit očekávání zákazníků, zvýšit svoji konkurenceschopnost a držet krok s novými technologiemi.

Bez zbytečného papírování

Zájemce o úvěr musí doložit stejné dokumenty, jako když žádá o běžné

firemní financování. Stejná je také časová náročnost přípravy financování. Pro vyhodnocení míry inovativnosti je třeba blíže popsat investiční záměr. **Vše s EIF následně vyřizuje Raiffeisenbank**, klient při podpisu smlouvy pouze stvrzuje, že souhlasí s tím, aby byl jeho úvěr podpořen z fondů Evropské unie.

Záruka EU

Raiffeisenbank poskytuje zvýhodněné úvěry se zárukou EIF v rámci iniciativy „EU InnovFin Finance for Innovators“ s finanční podporou z programu Evropské komise Horizont 2020.

Více o programu InnovFin na www.rb.cz.

Takže některé chudé země mají kapacitu přijmout uprchlíky, kteří pak nemusí jít do Evropy?

Tyto kapacity jsou omezené a důležité je hlavně očekávání samotných uprchlíků. Ten, který zatouží po nejlepší možné budoucnosti, půjde do Evropy. Jde však o riskantní rozhodnutí, nemusí se sem dostat. Každý uprchlík váží na jedné straně riziko a na druhé možný benefit. Většina jde raději do jistého, tedy do chudé a kulturně i jazykově blízké země. Je to ale tak trochu domino: problémy se šíří dál.

Vědci hrozí poklesem úrody v Mexiku a Pákistánu. Naopak v zemích jako Kanada, USA, ale i Německo má zemědělská produkce narůst.

Změny klimatu, jak je už nejméně padesát let pozorujeme, zvyšují tradiční globální nerovnováhu mezi Jihem a Severem. Nejde jen o vodu a úrodnou půdu, samotné oteplování je pro zemědělství na Severu přínosem. Nahrává mu také nárůst koncentrace oxidu uhličitého v ovzduší, protože tento plyn je pro rostliny výživou.

Když se to domyslí, tak bude nutné vozit ze Severu na Jih potraviny, aby tam lidé neumřeli hladu.

Tohle se už dávno děje. Země Jihu často potraviny dovážejí a platí za ně jinou komoditou. Egypt má průplav, jiné země naftu, Maroko fosfáty.

To je ale obchod, ne pomoc.

Je to obchod, avšak relace mezi komoditami se nastávají dohodou závislou na mnoha faktorech, takže to lze do jisté míry považovat i za druh vzájemné pomoci. Velký problém může nastat, když se zopakuje rok 2010, kdy toho v Rusku mnoho nevyrostlo kvůli katastrofálnímu suchu a požárům. Naštěstí se tehdy urodilo v USA. Kdyby došlo k souběhu neúrody v obou těchto zemích, začnou ve světovém měřítku chybět potraviny.

Jak si klimaticky a potravinově stojí nejlidnatější státy? Čína nebo Indie? V ní ročně evidují desetitisíce sebevražd rolníků, kteří kvůli suchu nejsou s to uživit rodinu.

Severní polovina Číny patří k nejurodnějším regionům světa. A potraviny se odtamtud vyvážejí. Indie je jiný případ – je přelidněná a ne tak zemědělsky výhodná. Rolníci tam žijí na minimu nutričního příjmu a z tohoto hlediska patří k nejchudším na planetě. Jsou na to zvyklí, ale pro rodinu, které se kvůli suchu neurodí, může být taková situace devastující. Ekonomika indického venkova

je lokální, což znamená, že není dobře napojená na globální toky potravin.

Zrovna jste se vrátil z Ruska – co od oteplování čekají tam? Vždy si stěžovali na zimu.

Rusko je ohromné, od jihu k severu tam mají řadu pásem od horkých stepí po tundru, a tak klimatické změny vyvolávají různorodé reakce. Na severu se radují, že roztává permafrost a že to zpřístupňuje nová ložiska ropy a zemního plynu. Na jihu naopak rádi nejsou. Byli jsme na Jižním Urale, kde je zhruba stejné klima jako ve střední Evropě, protože vlhký vzduch z Atlantiku proudí až tam. Letos tam měli počasí podobné našemu a lidé si stěžovali, že jim mizí voda ze studní. Byli jsme také v divočině a při plánování jsme se obávali, že některé řeky nedokážeme přebrodit. Když jsme k nim ale přišli, byly úplně vyschlé. Koryta bez vody, jen kameny, ani kapka vody. Řeky velikosti naší Berounky. Ani si nedovedeme představit, že se z Vltavy stane kalná louže a Sázava zmizí úplně.

Klimatologové varují, že nejde jen o sucho, ale také o vzestup hladiny oceánů.

Mořskou hladinu nezvedá jen tání ledovců, voda se ohříváním také roztahuje. Jeden stupeň znamená vzestup hladiny o několik decimetrů. Navíc se většina energie při oteplování pomalu ukládá v hlubinách oceánů a tak se zadělává na budoucí problémy. Až se nashromážděné teplo jednou dostane na povrch, bude dlouhé desítky a stovky let ovlivňovat celou planetu.

Nehrozí pak, že oteplování oceánu nakonec zastaví Golfský proud a Evropa paradoxně zamrzne?

Přesně tak to předpovídal dnes již zesnulý kolega Jiří Kukla, proslulý americký paleoklimatolog českého původu. Golfský proud je poháněn rozdílem teplot a obsahu soli ve vodě mezi Karibikem a severním Atlantikem. Pokud se tyto rozdíly zmenšují, může to skutečně

Pro zemědělství na Severu je oteplování přínosem. Nahrává mu i nárůst koncentrace oxidu uhličitého, který je pro rostliny potravou.

Paleoekolog Petr Pokorný trávi mnoho času na zahraničních expedicích. Na vlastní oči při tom viděl pokles hladiny v Asuánské přehradě v Egyptě i vyschlé řeky na Urale. Soudí však, že změny oblačnosti a jejího rozložení mohou při oteplování hrát větší úlohu než rostoucí koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře.

proud zeslabit, ba dokonce vypnout. Protože známe jeho historii stovky tisíc let dozadu, víme, že se to v minulosti skutečně stávalo. Kdyby k tomu došlo teď, což – ruku na srdce – nikdo neumí předpovědět, dostala by Evropa velkou ránu. Byla by to rázem úplně odlišná klimatická situace. Od západu by se prudce ochladila.

Jak prudce?

Když se to stalo naposledy před 12 500 lety – tehdy spadl asteroid na severoamerický ledovcový štít a Golský proud na čas zastavilo ohromné množství sladké vody, která se vlila do Atlantiku – západní Evropa se ochladila během padesáti let asi o sedm stupňů ročního průměru. Byla to nepředstavitelná katastrofa.

Všechny klimatické modely vycházejí z toho, že globální oteplování je faktem a za něj může rostoucí množství oxidu uhličitého v atmosféře. Spalování fosilních paliv.

Je to tak?

Skleníkový efekt je fyzikální jev, o němž nelze pochybovat. Že tak účinkuje i oxid uhličitý, je také nezpochybnitelný fakt. A faktem je také to, že jeho rostoucí množství v atmosféře je důsledkem využívání fosilních paliv. Klíčová otázka ale je, jaký je příspěvek skleníkového efektu z oxidu uhličitého, který do atmosféry přidali lidé, a jak moc to ovlivňuje celkové klimatické dění. Osobně si myslím, že takový příspěvek je spíše malý. Ve srovnání

s mnoha jinými vlivy. Ačkoliv ve vědecké komunitě, která se tímto tématem zabývá, jsou takové názory v menšině. Smutné je, že hlavně v USA jsou za podobné menšinové názory vědci ostrakizováni a vylučováni nejen z veřejných, ale dokonce akademických kruhů.

Když je vliv člověka menší – lze to vyjádřit v procentech?

To neumím. A jsem přesvědčen, že to ve skutečnosti neumí nikdo. Pokud se tvrdí opak, je to podle mě jakési kolektivní šarlatánství ve jménu politické pravověrnosti. Dobré úmysly světí prostředky a ony prostředky jsou v tomto případě vědecké. Ale i to, co jsem právě řekl, není nic víc než jakési vyznání víry. Myslím, že úplně nejsprávnější je přiznat si, že o tak složitém jevu, jako je vývoj klimatického systému planety, nevíme skoro nic. A to je emocionálně hrozně náročné, zvláště pro vědce, kteří objektivnímu poznání zasvěcují celé životy. Nepochybuji, že v drtivé většině naprosto upřímně a vášnivě.

Kde tedy vidíte podstatné příčiny oteplování?

Hlavně v kosmických jevech, v souběhu nastavení parametrů oběžné dráhy Země kolem Slunce a sluneční aktivity. Pak je tu řada jevů, na jejichž porozumění se pracuje nedostatečně. Podle takzvané Svensmarkovy teorie třeba vliv kosmického záření na vytváření nízké oblačnosti. Vedle toho má ohromný význam albedo, tedy to, jak se odráží sluneční záření od povrchu. →

Petr Pokorný (48)

Vystudoval Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, dnes se v Centru pro teoretická studia zabývá čtvrtohorní paleoekologií a pohybuje se při tom na pomezí přírodních a humanitních věd. Je autorem řady knih, včetně publikace Afrika zevnitř, a mnoha odborných i popularizačních článků. Je ženatý, má dvě děti a jeho koníčkem je fotografování.

Když je tmavý, promění se sluneční záření v teplo. Když bílý, například sněž nebo oblačnost, vrátí se záření zpět do kosmu. I drobné změny oblačnosti a jejího rozložení mohou hrát z klimatického hlediska větší úlohu než změny koncentrace oxidu uhličitýho. Tento plyn se přeceňuje, protože o něm poměrně dost víme a jeho vliv se dá dobře modelovat. Ale zemský klimatický systém je natolik složitý, že předvídat jeho vývoj na základě několika dobře poznaných veličin lze jen strašně omezeně. Podobně stavěný matematický aparát se používá k předpovědím počasí. Všichni víme, na jaký čas dopředu jsou takové předpovědi spolehlivé. Já si tedy do batohu dávám deštník za všech okolností.

To, že se v minulosti klima měnilo bez přičinění člověka, vašemu tvrzení nahrává?

Jako paleoekolog se zabývám čtvrtohorami s jejich složitými, periodickými i nepředvídatelnými klimatickými změnami. A dopady těchto změn na živou přírodu. Z takových zkoumání vyplývá, že se s klimatem i s počasím děly věci daleko drastičtější než dnes, ať už jde o extrémní výkyvy, či rychlost změn. A lidé oxid uhličitý neuvolňovali. Ani nemohli, protože buďto nebyli, nebo jich bylo velmi málo. To je asi hlavní důvod, proč jsem skeptický k jednoduchým vysvětlením, která ze všeho obviňují lidskou činnost. Případá mi to jako zpupnost. Ale třeba je to jen profesionální deformace.

O jaké změny šlo?

Jednu jsme zmínili – onen asteroid, který dopadl na Severní Ameriku. A když toto ochlazení skončilo, oteplení v Evropě bylo nesmírně rychlé. Zvláště letní teploty narostly tempem, že to tehdejší lidé určitě prožívali jako obrovskou změnu. Jednoduché společnosti lovců to zvládly, ale v celé Severní Americe a Eurasii vyhnula velká zvířata. To byl začátek definitivního konce mamutů a jim podobných.

A pro lidi zároveň začátek přechodu na zemědělství. Tohle je vzácný případ, kdy jsme se byli schopni o jedné dílčí příčině prudkých změn něco dozvědět. Většinou o nich zase nevíme vůbec nic. Nebo skoro nic. A že takových změn v minulosti bylo.

Když se vzpomíná, že se za Karla IV. v Praze, ba dokonce dál na severu pěstovala vinná réva, šlo také o klimatickou amplitudu?

I jižní Grónsko bylo zelené a osídlené Vikingy. Šlo o dobu středověkého klimatického optima. Na druhou stranu pěstování vína na sever odtud je možné i dnes a jeho masové rozšíření za Karla IV. bylo možná dáno menšími nároky na kvalitu. Bůh suď, jestli by nám dnes chutnalo.

Proč se ale teplé období přehouplo v 16. a 17. století do malé doby ledové?

Podle všeho kvůli snížené sluneční aktivitě. Na nejstarších fotografiích z poloviny 19. století jsou ještě vidět alpská údolí plná ledu. Tehdy „malá doba ledová“ vrcholila a pak velice rychle skončila. Sluneční aktivita narostla a zase se rychle oteplevalo. Ledovce ustoupily. Shodou okolností je tohle všechno ještě v lidské paměti, třeba kvůli zmíněným nejstarším fotografiím. Když s „malou dobou ledovou“ srovnáme klimatický vývoj následujících 150 let, vidíme dramatické oteplení. Musíme si ale uvědomit, že srovnáváme s mimořádně chladným obdobím. Dokonce úplně nejchladnějším za posledních 11 000 let.

Jak to je dnes? A co se dá očekávat do budoucna?

Nevíme, zda současné oteplení je jen fluktuace. Tak jako byla „malá doba ledová“, jen v opačném gardu. S ohledem na to, co tu říkám, si myslím, že klidně může jít o výkyv a časem převáží dlouhodobý trend, který pozorujeme už mnoho tisíc let. Tedy průběžné, velice pomalé ochlazení. A postupně třeba sklouzneme do další doby ledové. Ta by tu astronomicky už pomalu měla být. Podle vývoje parametrů oběžné dráhy Země, z hlediska známých

Oxid uhličitý se přeceňuje, protože o něm dost víme a jeho vliv se dá dobře modelovat. Ale klimatický systém je daleko složitější.

Milankovičových cyklů. Avšak než Země vyzáří naakumulované teplo, potrvá to nesmírně dlouho. Tisíce let. Proto to zpoždění za Milankovičovými výpočty. Navíc teď nikdo netuší, zda současné oteplování má šanci toto astronomické ochlazování převážit. Podle mě ale všechno nasvědčuje tomu, že další doba ledová je „za dveřmi“. Jednou můžeme být rádi, že si naším oxidem uhličitým mírně přitopíme. Teď ze mě zase mluví profesionální deformace. Tisíc let, žádná míra... To vše tedy nám jako jednotlivcům může být tak trochu jedno. Možná i nám jako lidstvu nebo civilizaci tak, jak ji známe.

Takže opatření potlačující uhlíkovou ekonomiku jsou zbytečná, nebo namístě?

Opatření na redukci emisí z fosilních paliv současnou klimatickou změnu podle mě nezvrátí. Trošku ji tím ale zmírnit dokážeme. Snad. Musíme totiž řešit reálné problémy dneška, a nikoliv hypotetického světa ve velmi daleké budoucnosti. Náklady jsou sice obrovské, na druhou stranu nás to dohání ke změně energetické struktury naší civilizace. Což je beztak nezbytné, protože fosilní paliva jednou stejně dojdou.

Není to nespravedlivé k rozvojovým státům? Západní země si „své“ uhlí vlastně spálily a zbohatly, zakázky nyní dopadnou na chudé.

Nelze než konstatovat, že tomu tak opravdu je. Sever je bohatý z mnoha příčin a jen tak se to nezmění. Na uhlí a naftě jsme skutečně zbohatli a teď si díky tomu budujeme novou energetiku. Ta je investičně natolik náročná, že pro rozvojový svět zůstává nedostupná. Momentálně je to opravdu nespravedlivé, ale z nových technologií může v budoucnu profitovat celý svět.

Jsou vůbec dnešní lidé schopni podobné adaptace jako naši předkové, kteří se s různými změnami klimatu také museli vyrovnat?

Možná jsme zpohodlněli, ale případné nepohodlí v budoucnu nás třeba vrátí do kondice. Často se uvádí, že současná bohatá „západní“ společnost je příliš jemně vyladěná a příliš složitě řízená. Takže je křehká. Já si to nemyslím. Bohaté společnosti jsou složité, a proto nepředvídatelné. Ale možná jsou pružnější, než se zdá. Když sahalskému nebo indickému zemědělci vyschne voda nebo přijde dobytčí mor, tak v zásadě skončil a nezbude mu než odejít do chudinské čtvrti v nejbližším městě. Zase tu máme vítěze a poraženého.

Samotné oteplování je pro ekonomiku rána, nebo ji naopak může posunout dál?

Jde spíše o víru, ale to, že si s ním spojené environmentální problémy uvědomujeme a něco se snažíme dělat, je spíše stimul. Záleží ovšem, jak bohatství, které z těchto inovací vznikne, využijeme globálně. Hlavně ve vztahu k méně vyspělým jižním zemím. Umím si představit projekt na využití horkých a bezoblačných oblastí Sahary k budování solárních elektráren. Třeba parních, kde se sluneční paprsky zrcadlem soustředí k ohřevu vody. Což by mohl být příklad, kdy obrovské investice z vyspělých zemí přinesou prospěch těm chudým. Evropa by na tom profitovala i tím, že si vytvoří prosperující a stabilní zázemí. Nikomu se do toho bohužel nechce, paradoxně kvůli současné nestabilitě. Ale alespoň teoreticky si umím představit takový dobrý scénář.

inzerce

EK011527

BANKOVNÍ SLUŽBY PRO NEJNÁROČNĚJŠÍ KLIENTY

Kladete při výběru svého bankovního partnera důraz na špičkové služby a profesionalitu? Pod značkou privátního bankovníctví Friedrich Wilhelm Raiffeisen se skrývá přesně to, co hledáte... a mnohem více.

Od běžného bankovníctví nás odlišují zkušení bankéři, kteří jsou vám stále k dispozici, vysoce kvalitní služby a především diskrétnost.

Naším cílem je efektivně zhodnocovat klientská aktiva, uchovat jejich hodnotu a dosáhnout optimálního výnosu v rámci zvolené investiční strategie. Věnujeme nemalé úsilí do vzdělávání našich bankéřů v ekonomické oblasti. Výsledkem je jejich maximální přehled o trhu. Máme vlastní analytický tým a portfolio manažery, kteří pro vás navrhnou unikátní řešení, jak udržet a rozvíjet hodnotu vašeho majetku.

Více o službách privátního bankovníctví na www.fwr.cz.